

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora - MANS

Analiza proaktivnog objavlivanja informacija

Dio 3. Glavni grad i lokalna samouprava

Oktober 2018.

Da javno ne bude tajno!

Ova publikacija izrađena je uz podršku Evropske unije. Njen sadržaj je isključiva odgovornost autora i ne odražava nužno stavove Evropske unije.

Da javno ne bude tajno!

1. Uvod

Kada su javni organi otvoreni prema javnosti, građani nesmetano saznaju šta i kako organi vlasti rade. To im omogućava da ravnopravno učestvuju u javnom životu i kontinuirano kontrolišu rad javnih poslenika.

Još od 2013. godine Zakon o slobodnom pristupu informacijama (Zakon o SPI) propisuje da institucije objavljuju određene kategorije informacija na svojim internet prezentacijama. Mreža za afirmaciju nevladinog sektora - MANS analizirala je koliko institucije poštuju odredbe tog Zakona i omogućavaju javnosti da proaktivno dobije informacije o njihovom radu, bez potrebe podnošenja zahtjeva za informacijama i pokretanja nerijetko kompleksne pravne procedure.

Analiza sajtova 29 gradskih stručnih i posebnih službi, organa uprave i privrednih društava kojima je osnivač Glavni grad, kao i sajtova 22 lokalne samouprave u Crnoj Gori pokazuje da ni jedna od ovih institucija ne objavljuje proaktivno sve, pa nerijetko ni osnovne informacije na način propisan Zakonom o SPI.

Gradski organi ne objavljuju ni polovinu informacija u skladu sa Zakonom, pa stoga izdvajamo:

- **srednje proaktivne gradske organe**, koji objavljuju između trećine i polovine najčešće lako dostupnih informacija predviđenih Članom 12 Zakona o SPI: Komunalne usluge, Čistoća, Vodovod i kanalizacija, Sekretarijat za lokalnu samoupravu, Parking servis, Agencija za stanovanje i Služba zaštite
- **gradski organi sa niskom proaktivnošću**, koji takođe uglavnom imaju lako dostupne informacije, ali je njihov ukupni obim manje od trećine: Sportski objekti, Tržnice i pijace, Deponija, Putevi doo, Zelenilo, Pogrebne usluge, Sekretarijat za finansije, Agencija za izgradnju i razvoj Podgorice, Direkcija za imovinu, Centar za informacioni sistem, Komunalna policija, Sekretarijat za kulturu i sport, Sekretarija za rad, mlade i socijalno staranje, Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj, Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora i zaštitu životne sredine, Služba za zajedničke poslove, Služba menadžera, Služba Glavnog administratira, Uprava lokalnih javnih prihoda, Služba gradonačelnika, Komunalna inspekcija, Služba za unutrašnju reviziju.

Na polovini analiziranih sajtova Glavnog grada nije bilo moguće evidentirati pravovremeno postavljene Vodiče za slobodan pristup informacijama, dok ni jedan gradski organ na svom sajtu ne sadrži nacрте ili predloge zakona ili strateških dokumenata, kao ni bilo kakvu vrstu javne evidencije ili registra.

Takođe, ni jedna opština u cjelosti ne objavljuje čak ni osnovne informacije na način propisan Zakonom o SPI. Više od polovine jedinica u okviru lokalnih samouprava nema objavljen ni Vodič za slobodan pristup informacijama. Kada su u pitanju finansije, procenat objavljenih izvještaja o budžetima gotovo je upola manji od procenta objavljenih planova budžeta.

Opštine su daleko od standardizovanog plasmana informacija o svom radu, budući da njihove internet prezentacije nisu ni slične, a svega 5 opštinskih sajtova je pregledno.

Mjerenje obima proaktivnosti u objavljivanju i ažuriranju osnovnih informacija lokalnih samouprava pokazuje da se u Crnoj Gori grupišu:

- **visoko proaktivne opštine:** Andrijevića sa 87% objavljenih, ali ne i lako dostupnih informacija propisanih Zakonom o SPI, zatim Berane Bar i Tivat sa oko 80% lako dostupnih objavljenih informacija i Žabljak sa oko ¾ objavljenih ali teže dostupnih informacija;
- **opštine sa srednjom proaktivnošću,** koje proaktivno objavljuju između jedne i dvije trećine informacija: Plav, Mojkovac, Pljevlja, Šavnik, Kolašin i Cetinje;
- **opštine sa niskom proaktivnošću,** koje na svojim sajtovima objavljuju manje od trećine, po pravilu teško dostupnih informacija: Ulcinj, Petnjica, Kotor, Herceg Novi, Bijelo Polje, Budva, Danilovgrad, Plužine, Nikšić, Rožaje i Gusinje.

Sveukupna niska proaktivnost objavljivanja informacija onemogućava javnosti da prati i kontroliše rad institucija. Upravo je to razlog zbog kojeg su predstavnici civilnog sektora i medija prinuđeni da učestalo podnose zahtjeve za potrebnim informacijama po osnovu slobodnog pristupa. Sa druge strane, predstavnici institucija neblagovremeno postupanje po zahtjevima argumentuju “pretrpanošću” do koje ne bi ni došlo u slučaju da se Zakon dosledno poštuje i informacije proaktivno objavljuju. U tome se ogleda višestruka korist proaktivnog informisanja, kako za građane i civilni sektor, tako i za institucije koje su obavezi da svoj rad učine transparentnim.

2. Slobodan pristup informacijama kao fundamentalno ljudsko pravo

Pravo javnosti da zna dio je korpusa fundamentalnih ljudskih prava u savremenom svijetu. Ovo pravo nezamislivo je bez slobodnog pristupa informacijama, koje predstavlja jedan od ključnih stubova na kojima počivaju savremene demokratije. Slobodan pristup informacijama sa jedne strane čini rad vlasti transparentnim i odgovornim pred građanima, dok sa druge, omogućava pravovremenu i punu informisanost građana, koja je neophodna za njihovo efikasno učešće u javnom životu. Kao ključni garant transparentnosti, pravo javnosti da zna ujedno je i najveća brana od korupcije. Koruptivne prakse i zloupotrebe javnih resursa, pokazuje se, dominantno se razvijaju u sferi tajnog, gdje su informacije javnosti nedostupne, a javna kontrola nemoguća.

Pravo na slobodan pristup informacijama spada u red prava na slobodu izražavanja, upisanih u Član 19 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, koji obuhvataju slobode „traženja, primanja i prenošenja informacija i ideja putem bilo kojih medija i bez obzira na granice“. Sedamdeset godina nakon usvajanja ovog dokumenta, međunarodni standardi i pravna praksa kontinuirano potvrđuju činjenicu da su informacije javno dobro, a legislativa kojom se uređuje oblast slobodnog pristupa informacijama razvija se i unapređuje širom svijeta. U Evropi, Konvencija Savjeta Evrope o pristupu službenim dokumentima iz 2009. propisuje da su „svi službeni dokumenti u principu javni i da se javnosti mogu uskratiti samo ukoliko je u pitanju zaštita drugih prava i legitimnih interesa“. U skladu sa tim, slobodan pristup informacijama priznaje kao temeljno ljudsko pravo i Evropski sud za ljudska prava¹. Iako spada u red „mlađe legislative“, danas 124 zemlje svijeta imaju zakone o slobodnom pristupu informacijama, a u zemljama Evropske unije ovo je već godinama ustanovljen standard.

Pravo na slobodan pristup informacijama na dvojak način obavezuje javne organe da objavljuju informacije koje su relevantne za javnost. To podrazumijeva:

- **proaktivnu** obavezu javnih organa da pružaju, objavljuju i distribuiraju informacije o svojim aktivnostima, radu, politikama, planovima i resursima kojima rasolažu, kako bi javnost mogla da zna šta i kako javni organi rade, kako bi ravnopravno učestvovala u javnom životu i kako bi nesmetano i kontinuirano kontrolisala rad javnih poslenika;
- **reaktivnu** obavezu javnih organa da odgovore na zahtjeve za informacijama o svom radu, ali i obavezu da javnosti pruže na uvid zahtijevana dokumenata koja o tome svjedoče.

Proaktivno objavljivanje informacija, dakle, treba da otvori prostor za kontinuirano praćenje rada javnih organa, dok reaktivnost na zahtjeve treba da javnosti omogući dostupnost dodatnih informacija, koje još neposrednije oslikavaju kako javni organi rade u ime građana. Tako uspostavljen, nesmetani protok javno relevantnih informacija čini javne organe *otvorenim prema javnosti*, a to je posebno značajno za rad civilnog društva i medija koji u ime cjelokupne javnosti vrše ulogu javne kontrole.

Najzad, obim proaktivno objavljenih informacija ukazuje ne samo na poštovanje standaa da i zakona, već i volju javnih organa da svoj rad učine javnim i legitimnim, kao i da smanje mogućnost zloupotreba javnih resursa ili ovlašćenja „u svojim redovima“ u cilju ostvarivanja pojedinačnih interesa na štetu javnog.

¹ www.access-info.org

3. Zakonska obaveza proaktivnog objavljivanja informacija

Pravo na slobodan pristup informacijama u Crnoj Gori garantovano je Ustavom Crne Gore². Godine 2005, kada je u Skupštini Crne Gore prvi put usvojen Zakon o slobodnom pristupu informacijama, uspostavljen je pravni okvir kojim se precizno reguliše oblast slobodnog pristupa informacijama.

Zakonom o slobodnom pristupu informacijama iz 2013. godine ustanovljeno je proaktivno objavljivanje informacija obveznica Zakona³.

U roku od 15 dana od dana njihovog sačinjavanja ili donošenja, odnosno usvajanja, organ vlasti dužan je da na svojoj internet stranici objavi sljedeće informacije:

- 1) vodič za pristup informacijama;
- 2) javne registre i javne evidencije;
- 3) programe i planove rada;
- 4) izvještaje i druga dokumenta o radu i stanju u oblastima iz svoje nadležnosti;
- 5) nacрте, predloge i konačne tekstove strateških dokumenata i planova i programa za njihovo sprovođenje;
- 6) nacрте i predloge zakona i drugih propisa, kao i mišljenja eksperata na te propise;
- 7) pojedinačne akte i ugovore o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom;
- 8) spisak državnih službenika i namještenika, sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima;
- 9) spisak javnih funkcionera i liste obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije;
- 10) rješenja i druge pojedinačne akte koji su od značaja za prava, obaveze i interese trećih lica;
- 11) informaciju kojoj je po zahtjevu pristup odobren.

Među klasifikovanim grupama informacija, posebnim članom detaljno se propisuje obaveza objavljivanja *Vodiča za pristup informacijama*⁴.

Najzad, u posebnom članu Zakona o SPI definisano je ko su obveznice ovog Zakona, odnosno ko je u obavezi da proaktivno objavljuje informacije i čini ih dostupnim javnosti shodno odredbama ovog Zakona⁵.

² Svako ima pravo pristupa informacijama u posjedu državnih organa i organizacija koje vrše javna ovlašćenja. Pravo pristupa informacijama može se ograničiti ako je to u interesu: zaštite života, javnog zdravlja, morala i privatnosti, vođenja krivičnog postupka; bezbjednosti i odbrane Crne Gore; spoljne, monetarne i ekonomske politike. (Član 51, Ustav Crne Gore)

³ Član 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama

⁴ Organ vlasti dužan je da sačini, objavi na svojoj internet stranici i redovno ažurira vodič za pristup informacijama u svom posjedu (u daljem tekstu: vodič za pristup informacijama). Vodič za pristup informacijama sadrži katalog vrsta dokumenata, uključujući i javne registre i javne evidencije, adresu i e-mail adresu za podnošenje zahtjeva, kontakt telefon, podatke o odgovornim licima, troškovima pristupa informacijama i druge podatke koji su od značaja za ostvarivanje pristupa informacijama koje posjeduje organ vlasti. Organ vlasti dužan je da vodič za pristup informacijama ažurira najmanje jednom godišnje, odnosno u roku od 30 dana od dana promjene vrsta informacija u njegovom posjedu i podataka od značaja za pristup informacijama. Organ vlasti je dužan da omogućiti pristup informaciji koju posjeduje, iako vodič za pristup informacijama ne sadrži tu informaciju.

Organ vlasti dužan je da odredi lice koje je zaduženo za rješavanje po zahtjevima za pristup informacijama, kao i lice koje će ga zamjenjivati u slučaju njegovog odsustva. (Član 11 Zakona o slobodnom pristupu informacijama)

4. Metodologija

U cilju utvrđivanja da li i u kojoj mjeri obveznice Zakona o slobodnom pristupu informacijama ostvaruju svoju zakonsku obavezu u vidu proaktivnog objavljivanja informacija, MANS je tokom februara, marta i aprila 2018. godine sproveo analizu zvaničnih web sajtova selektovanih organa vlasti na koje se ovaj Zakon odnosi. U prvom redu, cilj je bio da se utvrdi:

1. da li i u kojoj mjeri obveznice Zakona o SPI objavljuju informacije u okviru Zakonom definisanih kategorija, kroz mapiranje prisustva 11 kategorija informacija na stranicama sajta Glavnog grada, odnosno osnovnih informacija o radu jedinica lokalne samouprave;
2. vrste proaktivno objavljenih informacija, putem analize sadržaja objavljenih informacija, kojom je utvrđen sadržaj i stepen opštosti informacija koje se pružaju na uvid javnosti;
3. pravovremenost objavljivanja informacija, provjerom poštovanja rokova za objavljivanje shodno Zakonu o SPI, koje je posmatrano kroz jedan indikator - ažuriranost Vodiča za slobodan pristup informacijama⁶;
4. formalnu ili suštinsku proaktivnost, utvrđivanjem sveobuhvatnosti u objavljivanju informacija, njihove dostupnosti na predviđenim sekcijama sajta u odgovarajućim formatima, kao i dodatno - provjerom preglednosti cjelokupnog sajta;
5. proktivnost u objavljivanju informacija od značaja za otkrivanje korupcije, utvrđivanjem proaktivnog objavljivanja informacija koje bi mogle da budu značajne za otkrivanje korupcije, odnosno čije neobjavljivanje bi moglo da omogući skrivanje koruptivne prakse.

MANS je analizirao proaktivnost objavljivanja podataka od strane ministarstava, organa državne uprave, lokalne samouprave i Glavnog grada, kao i kompanija sa većinskim državnim kapitalom.

U ovom dokumentu predstavljamo glavne nalaze analize proaktivnog informisanja Glavnog grada, odnosno gradskih stručnih i posebnih službi, organa uprave i privrednih društava kojima je osnivač Glavni grad (29 jedinica)⁷. Zatim, predstavljeni su nalazi analize proaktivnog informisanja 22 lokalne samouprave u Crnoj Gori.

U cilju kvantifikacije nalaza i rangiranja opština, odnosno gradskih organa, prisustvo informacija iz definisane kategorije ocjenjivano je sa 1, djelimično prisustvo informacija i prisustvo zastarjelih informacija ocjenjivano se sa 0,5, a odsustvo informacija evidentirano je sa 0. Institucije su rangirane na osnovu zbira bodova u svakoj od kategorija. Objavljene informacije su razvrstane prema dostupnosti na sajtovima u: lako i teže dostupne.

⁵ Organ vlasti je državni organ (zakonodavni, izvršni, sudski, upravni), organ lokalne samouprave, organ lokalne uprave, ustanova, privredno društvo i drugo pravno lice čiji je osnivač, suosnivač ili većinski vlasnik država ili lokalna samouprava, pravno lice čiji se rad većim dijelom finansira iz javnih prihoda, kao i fizičko lice, preduzetnik ili pravno lice koje vrši javno ovlaštenje ili upravlja javnim fondom (Zakon o slobodnom pristupu informacijama, Član 9, Tačka 1)

⁶ Praćenje objavljivanja svih usvojenih dokumenata u roku od 15 dana zahtijevalo bi istraživački napor koji nadilazi ciljeve ove analize, a ažuriranje Vodiča može se smatrati relevantnim i za ovu analizu dovoljnim pokazateljem, koji je dodatno predviđen i posebnim članom Zakona.

⁷ Više o uzorku u Napomenama na str. 27

Specifičnost uzorka kada su u pitanju lokalne samouprave zahtijevalo je korigovanje metodologije, koja je u slučaju opština svedena na tri kvantitativne analitičke kategorije. Mjereno je prisustvo (ažuriranog) Vodiča za slobodan pristup informacijama na stranicama 284 pojedinačne jedinice⁸ svake opštine u Crnoj Gori, kao i prisustvo Plana budžeta i Izvještaja o budžetu na stranicama 22 opštine. Opštine su rangirane na osnovu ukupne zastupljenosti (ažuriranih) Vodiča u odnosu na broj jedinica za svaku opštinu na skali od 0 do 1, prisustva (ažuriranog) Plana i Izvještaja o budžetu. Takođe, evidentirana je preglednost, odnosno dostupnost ovih informacija na sajtovima 22 lokalne samouprave u Crnoj Gori.

U slučaju analize jedinica na gradskom nivou, zadržana je jedinstvena metodologija, primijenjena u prethodnim analizama na republičkom nivou. Dakle, analizirano je prisustvo svih kategorija informacija definisanih Zakonom posebno na stranicama 29 zasebnih jedinica na gradskom nivou.

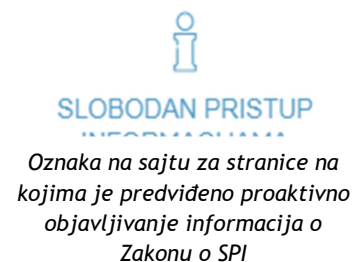
Struktura informacija u okviru kategorija definisanih zakonom sačinjena je prostim evidentiranjem prisustva, djelimičnog prisustva i odsustva informacija na stranicama sajtova.

5. Glavni nalazi – Glavni grad

Ni jedan gradski organ ne objavljuje u potpunosti informacije na način propisan Zakonom o SPI

Analiza proaktivnosti 29 organa Glavnog grada pokazala je da ni jedna od ovih institucija nije u potpunosti ispoštovala obaveze propisane Zakonom o SPI.

Trinaest godina od usvajanja Zakona o slobodnom pristupu informacijama institucije u okviru Glavnog grada tek pokazuju izvjesne naznake o činjenici da treba da proaktivno informišu građane u skladu sa Zakonom. Većina organa uprave, kao i stručnih i posebnih službi ima prostor na sajtu na kojem je predviđeno proaktivno objavljivanje informacija. Međutim, to ne znači da su gradski organi u potpunosti standardizovali način proaktivnog informisanja javnosti, već naprotiv, na osnovu 29 analiziranih internet prezentaija, ni za jedan gradski organ se ne može reći da je visoko proaktivan.

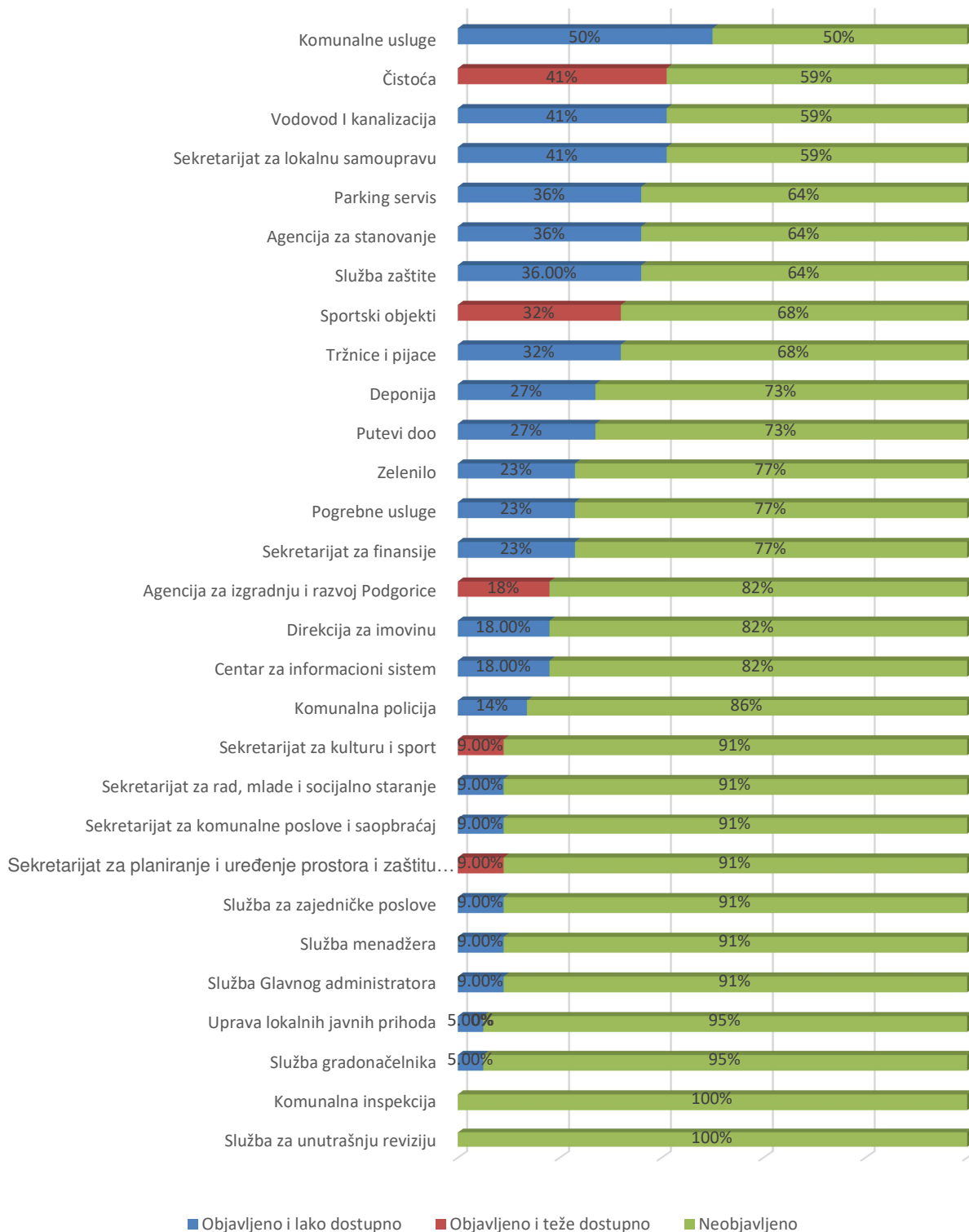

Najviši nivo proaktivnosti gradskih organa doseže samo do polovine proaktivno objavljenih informacija, pa zato izdvajamo:

- 1. srednje proaktivne gradske organe**, koji objavljuju između trećine i polovine uglavnom lako dostupnih informacija predviđenih Članom 12 Zakona o SPI: Komunalne usluge, Čistoća, Vodovod i kanalizacija, Sekretarijat za lokalnu samoupravu, Parking servis, Agencija za stanovanje i Služba zaštite
- 2. gradske organe sa niskom proaktivnošću**, koji objavljuju ispod trećine informacija predviđenih Zakonom, među kojima su one u većoj mjeri lako dostupne posjetiocima sajtova: Sportski objekti, Tržnice i pijace, Deponija, Putevi doo, Zelenilo, Pogrebne

⁸ Više o uzorku u Napomenama na str. 27

usluge, Sekretarijat za finansije, Agencija za izgradnju i razvoj Podgorice, Direkcija za imovinu, Centar za informacioni sistem, Komunalna policija, Sekretarijat za kulturu i sport, Sekretarija za rad, mlade i socijalno staranje, Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj, Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora i zaštitu životne sredine, Služba za zajedničke poslove, Služba menadžera, Služba Glavnog administratira, Uprava lokalnih javnih prihoda, Služba gradonačelnika, Komunalna inspekcija, Služba za unutrašnju reviziju.

Grafikon 1: Obim i dostupnost objavljenih informacija po Zakonu o SPI na sajtovima organa Glavnog grada

6. Preglednost proaktivno objavljenih podataka na sajtovima organa Glavnog grada

Proaktivnost u informisanju građana ne ogleda se samo u ispunjavanju zakonske obaveze da se na sajtu nađu dokumenta propisana Zakonom o SPI. Suštinska proaktivnost ogleda se i u njihovoj dostupnosti na preglednim sajtovima kao neposrednim izvorima informacija o njihovom radu.

Najzad, interaktivnost i mogućnost jednostavnog uspostavljanja komunikacije sa predstavnicima institucija dodatni je pokazatelj proaktivnog stava u cilju informisanja građana.

Nasuprot izuzetno niskim obimom proaktivno objavljenih informacija, gradski organi imaju uglavnom pregledne sajtove, na kojima je jednostavno pretraživati i pronaći informacije. Stručne i posebne službe i organi uprave imaju prilično ujednačene sajtove, što takođe pojednostavljuje njihovo pretraživanje i značajno je u pogledu proaktivnosti informisanja građana.

Među analiziranim sajtovima, nedovoljno pregledne su stranice koje uređuje Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora i zaštitu životne sredine, Sekretarijat za kulturu i sport i Čistoća, dok su nešto pregledniji sajtovi Agencije za izgradnju i razvoj podgorice i Sportskih objekata. Pomenuti sekretarijati, npr. objavili su niz dokumenata u naznačenim sekcijama, međutim bilo je nemoguće pristupiti im zbog nečitljivog formata.

Ostale internet stranice koje su u nadležnosti Glavnog grada su pregledne.

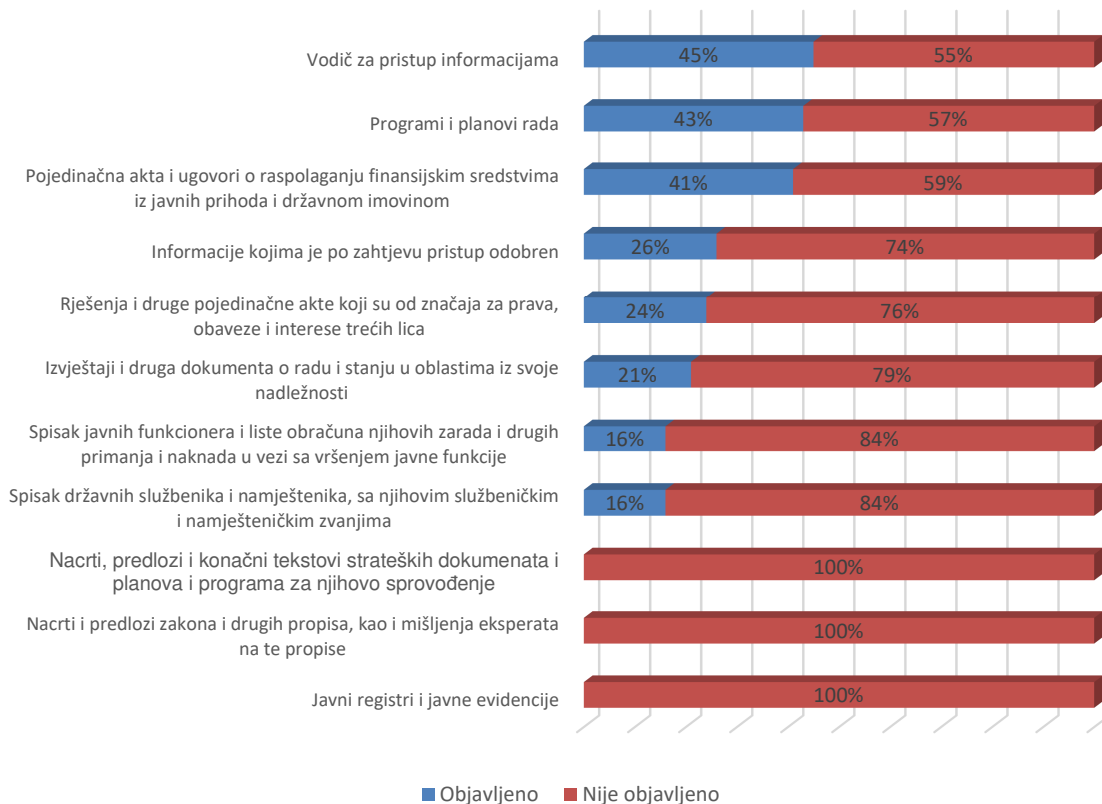
Naziv institucije	Stepen preglednosti sajta
Služba gradonačelnika	PREGLEDAN
Služba Glavnog administratora	
Služba menadžera	
Služba za zajedničke poslove	
Komunalna policija	
Služba zaštite	
Centar za informacioni sistem	
Služba za unutrašnju reviziju	
Komunalna inspekcija	
Sekretarijat za lokalnu samoupravu	
Sekretarijat za finansije	
Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj	
Sekretarijat za rad, mlade i socijalno staranje	
Uprava lokalnih javnih prihoda	
Direkcija za imovinu	
Agencija za stanovanje	
Parking servis	
Putevi doo	
Tržnice i pijace	
Vodovod i kanalizacija	
Komunalne usluge	
Pogrebne usluge	
Zelenilo	
Deponija	
Agencija za izgradnju i razvoj Podgorice	SREDNJE PREGLEDAN
Sportski objekti	NEPREGLEDAN
Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora i zaštitu životne sredine	
Sekretarijat za kulturu i sport	
Čistoća	

Tabela 1: Preglednost sajtova gradskih organ

7. Kategorije proaktivno objavljenih podataka gradskih organa

Gradski organi nisu ni polovično objavili informacije ni u jednoj od kategorija podataka za koje Zakon propisuje da moraju biti postavljene na sajtove nadležnih organa

Nedvosmisleno je da su organi u okviru Glavnog grada ili čiji je osnivač Glavni grad obveznice Zakona o SPI, te da su u obavezi da pravovremeno na sajtove postavljaju dokumenta koja sadrže predviđene informacije u punom obimu, u čitljivim formatima i na vidljivim i lako dostupnim stranicama sajta.

Grafikon 2: Procenat objavljenih informacija na sajtovima gradskih organa prema tačkama Zakona o SPI (zbirni prikaz)

Informacije koje, shodno Zakonu, institucije moraju proaktivno objavljivati se mogu grupisati u četiri kategorije:

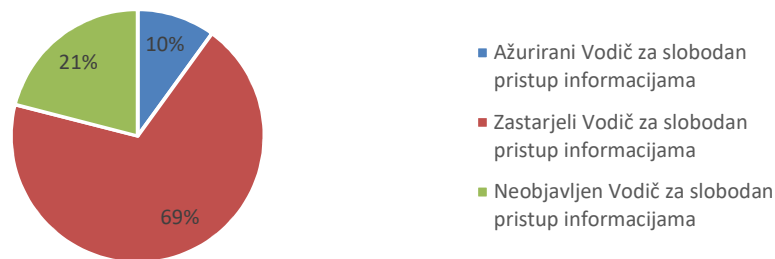
- 1) opšte informacije o institucijama, odnosno vodiče i javne registre,
- 2) opšta akta o radu institucija kao što su strategije, planovi, izveštaji i zakoni,
- 3) podaci o finansijama i raspolaganju javnim resursima, i
- 4) pojedinačna akta institucija.

Nalazi pokazuju da na polovini analiziranih sajtova nije bilo moguće evidentirati pravovremeno postavljene Vodiče za slobodan pristup informacijama, dok ni jedan gradski organ na svom sajtu ne sadrži nacрте ili predloge zakona ili strateških dokumenata, kao ni bilo kakvu vrstu javne evidencije ili registra.

7.1. Vodiči i javni registri

Ova kategorija obuhvata vodič za pristup informacijama, javne registre i javne evidencije⁹.

Analiza vrsta informacija koje gradske institucije proaktivno objavljuju **pokazuje izuzetno nizak procenat ažiranja Vodiča za slobodan pristup informacijama**. Pravovremeno su Vodiče na stranicama sajtova u trenutku analize imale Komunalna policija, Vodovod i kanalizacija, Čistoća. Na internet prezentacijama Službe za unutrašnju reviziju, Komunalne inspekcije, Sekretarijata za rad, mlade i socijalno staranje, Agencije za izgradnju i razvoj Podgorice, Agencije za stanovanje, Tržnica i pijaca nije uopšte bilo ovog dokumenta. Ostali gradski organi imali su zastarjele Vodiče za slobodan pristup informacijama ili Vodiče na kojima nije bio naznačen datum objavljivanja.

Grafikon 3: Proaktivno objavljivanje ažurnih Vodiča za slobodan pristup informacijama na sajtovima gradskih organa (tačka 1, Član 12, Zakon o SPI)

Dokumenta koja bi mogla predstavljati bilo kakvu vrstu javne evidencije ili javnog registra nije bilo moguće identifikovati ni na jednom analiziranom sajtu.

Grafikon 4: Proaktivno objavljivanje javnih registara i javnih evidencija na sajtovima gradskih organa (tačka 2, Član 12, Zakon o SPI)

⁹ Zakon o slobodnom pristupu informacijama, Član 12, Tačke 1 i 2

7.2. Strategije, planovi, zakoni i izvještaji

Ova kategorija uključuje: programe i planove rada, izvještaje i druga dokumenta o radu i stanju; nacрте, predloge i konačne tekstove strateških dokumenata i planova i programa za njihovo sprovođenje; nacрте i predloge zakona i drugih propisa, kao i mišljenja eksperata na te propise¹⁰.

Programe i planove rada za aktuelni period nema više od polovine analiziranih gradskih organa. Planove, odnosno programe rada iz prethodnih godina imaju Sekretarijat za lokalnu samoupravu, Agencija za razvoj Podgorice i Pogrebne usluge. Programe i planove rada na stranice sajtova su pravovremeno objavili Služba zaštite, Agencija za stanovanje, Parking servis, Putevi doo, Tržnice i pijace, Vodovod i kanalizacija, Čistoća, Komunalne usluge, Zelenilo, Sportski objekti i deponija. Ostale institucije nisu uopšte objavljivale planove o svom radu na svojim internet stranicama.

Grafikon 5: Proaktivno objavljivanje programa i planova rada na sajtovima gradskih organa (tačka 3, Član 12, Zakon o SPI)

U poređenju sa planovima rada, bilježi se znatno niži nivo proaktivnosti kada je u pitanju objavljivanje izvještaja o radu. Manje od trećine analiziranih sajtova ima ažurirani ili zastarjeli izvještaj o svom radu. Izvještaje su u skladu sa Zakonim objavili Služba zaštite, Parking servis i Komunalne usluge. Izvještaji za prethodne periode mogu se naći na sajtovima Sekretarijata za lokalnu samoupravu, Sekretarijata za finansije, Agencije za izgradnju i razvoj Podgorice, Agencije za stanovanje, Vodovoda i kanalizacije i Čistoće. Ostali organi nisu objavljivali izvještaje o svom radu.

Grafikon 6: Proaktivno objavljivanje izvještaja i drugih dokumenata iz nadležnosti gradskih organa (tačka 4, Član 12, Zakon o SPI)

¹⁰ Zakon o slobodnom pristupu informacijama, Član 12, Tačke 3, 4, 5 i 6

U analiziranom periodu ni jedan nacrt, predlog ili konačni tekst strateškog dokumenta, kao ni nacrt ili predlog zakona nije se nalazio na internet stranicama organa Glavnog grada.

Grafikon 7: Proaktivno objavljivanje nacрта, predloga i konačnih tekstova strateških dokumenata i planova i programa za njihovo sprovođenje od strane gradskih organa (tačka 5, Član 12, Zakon o SPI)

Grafikon 8: Proaktivno objavljivanje nacрта i predloga zakona i drugih propisa, kao i mišljenja eksperata na te propise od strane gradskih organa (tačka 6, Član 12, Zakon o SPI)

7.3. Podaci o finansijama i raspolaganju javnim resursima

Ova kategorija uključuje: pojedinačna akta i ugovori o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom; spisak državnih službenika i namještenika, sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima; spisak javnih funkcionera i liste obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije¹¹.

Pojedinačni akti o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom u skladu sa Zakonom nisu objavljeni ni na polovini analiziranih sajtova. Ova akta su zajedno sa ugovorima objavili Centar za informacioni sistem, Sekretarijat za lokalnu samoupravu, Sekretarijat za finansije, Direkcija za imovinu, Agencija za stanovanje, Putevi doo, Tržnice i pijace, Komunalne usluge i Sportski objekti. Različita pojedinačna akta u vezi sa

¹¹ Zakon o slobodnom pristupu informacijama, Član 12, Tačke 7, 8 i 9

finansijama, ali bez ugovora, objavili su Agencija za izgradnju i razvoj Podgorice, Parking servis, Vodovod i kanalizacija, Čistoća, Pogrebne usuge i Deponija. Ostalih 14 organa u okviru Glavnog grada nije proaktivno objavila dokumenta o finansijama, na način predviđen Zakonom o SPI.

Grafikon 9: Proaktivno objavljivanje pojedinačnih akata i ugovora o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom od strane gradskih organa (tačka 7, Član 12, Zakon o SPI)

Spiskovi državnih službenika Glavnog grada se izuzetno rijetko objavljuju. Samo su Sekretarijat za lokalnu samoupravu i Služba zaštite u trenutku analize imali ažurirane spiskove na svojim sajtovima. Djelimično su ove spiskove objavili Vodovod i kanalizacija, Čistoća, Komunalne usluge, Sportski objekti i Deponija. Čak 17 analiziranih sajtova ne sadrži spiskove državnih službenika.

Grafikon 10: Proaktivno objavljivanje spiskova državnih službenika i namještenika, sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima od strane gradskih organa (tačka 8, Član 12, Zakon o SPI)

Spiskovi javnih funkcionera se djelimično objavljuju na nepunoj trećini sajtova, i to bez lista obračuna njihovih zarada i drugih primanja, što je jasno propisana zakonska obaveza. Ovi spiskovi su evidentirani kao objavljeni i kada su objavljeni na centralnom sajtu Glavnog grada. U pitanju su Agencija za izgradnju i razvoj Podgorice, Agencija za stanovanje, Parking servis, Tržnice i pijace, Vodovod i kanalizacija, Čistoća, Komunalne usluge, Pogrebne usluge i Zelenilo. Ostali gradski organi nisu ni djelimično ispunili ovi zakonski obavezu.

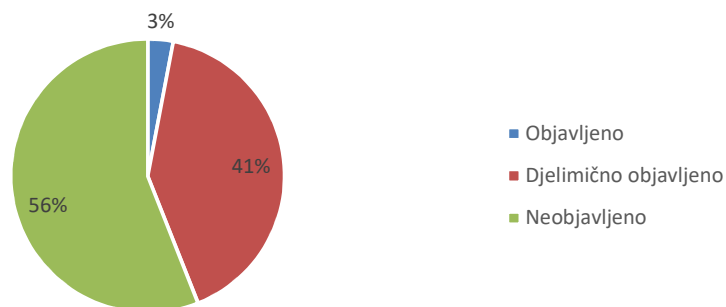

Grafikon 11: Proaktivno objavljivanje spiskova javnih funkcionera i liste obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije od strane gradskih organa (tačka 9, Član 12, Zakon o SPI)

7.4. Pojedinačna akta

Ova kategorija uključuje rješenja i druga pojedinačna akta, koja su od značaja za prava, obaveze i interese trećih lica; informacije kojima je po zahtjevu pristup odobren¹².

Jedino je Sekretarijat za rad, mlade i socijalno staranje u periodu analize imao ovu kategoriju informacije na svom sajtu. Različita pojedinačna dokumenta iz ove kategorije u manjem obimu evidentirana su na sajtovima Sekretarijata za lokalnu samoupravu, Agencije za stanovanje, Parking servisa, Puteva doo, Tržnica i pijaca, Vodovoda i kanalizacije, Čistoće, Komunalnih usluga, Pogrebnih usluga, Zelenila, Sportskih objekata i Deponije. Više od polovine organa Glavnog grada nije proaktivno objavilo ovu vrstu dokumenata.

Grafikon 12: Proaktivno objavljivanje rješenja i drugih pojedinačnih akata koji su od značaja za prava, obaveze i interese trećih lica od strane gradskih organa (tačka 10, Član 12, Zakon o SPI)

Kada su u pitanju rješenja i informacije objavljene na zahtjev, ovo je kategorija koja se takođe ne objavljuje u skladu sa Zakonom. Polovina gradskih organa objavila je rješenja po zahtjevu za Slobodan pristup informacijama, ali bez tražene informacije. To su Služba Glavnog administratora, Služba menadžera, Služba za zajedničke poslove, Komunalna policija, Služba zaštite, Centar za informacioni sistem, Sekretarijat za lokalnu samoupravu, Sekretarijat za

¹² Zakon o slobodnom pristupu informacijama, Član 12, Tačke 10 i 11

finansije, Sekretarijat za komunalne poslove i saopražaj, Sekretaritat za kulturu i sport, Direkcija za imovinu, Agencija za stanovanje, Tržnice i pijace i kominslane usluge. Na drugoj polovini analiziranih internet stranica ova dokumenta nisu ni na koji naćin objavljena.

Grafikon 13: Proaktivno objavljivanje informacija kojima je po zahtjevu pristup odobren od strane gradskih organa (taćka 11, Ćlan 12, Zakon o SPI)

6. Glavni nalazi – lokalna samouprava

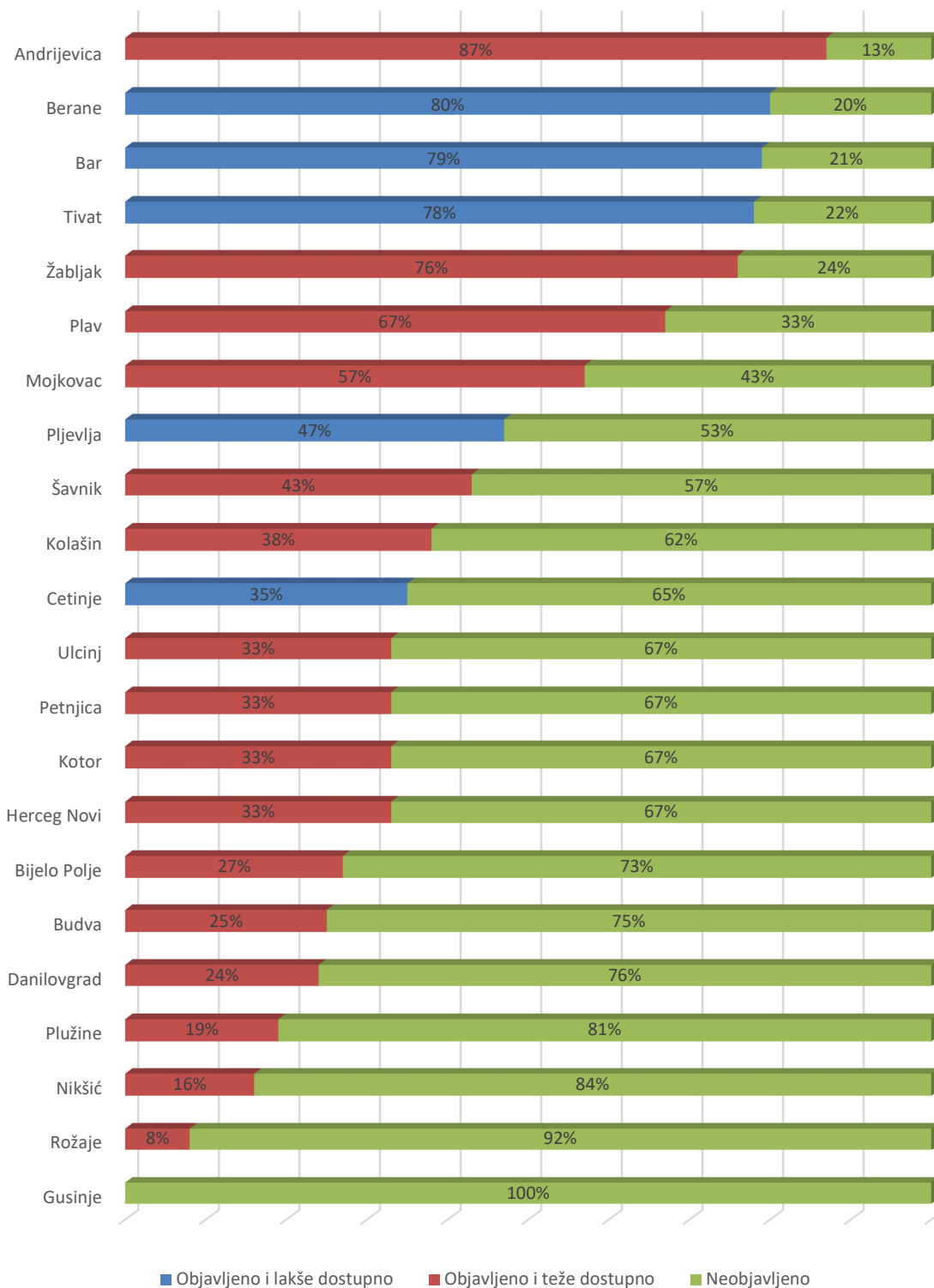
Ni jedna opština ne objavljuje u potpunosti osnovne informacije na način propisan Zakonom o SPI.

Analiza proaktivnosti 22 opštine pokazala je da ni jedna lokalna samouprava u Crnoj Gori putem svojih sajtova ne daje građanima na uvid ključne informacije o načinu svog rada.

Više od polovine jedinica u okviru lokalnih samouprava nema objavljen ni Vodič za slobodan pristup informacijama. Opštine su daleko od standardizovanog plasmana informacija o svom radu, budući da njihove internet prezentacije nisu ni slične.

Mjerenje obima proaktivno objavljenih osnovnih informacija lokalnih samouprava u Crnoj Gori pokazuje različit stepen proaktivnosti. Grupišu se:

- **visoko proaktivne opštine:** Andrijevića sa 87% objavljenih, ali ne i lako dostupnih informacija propisanih Zakonom o SPI, Berane Bar i Tivat sa oko 80% lako dostupnih objavljenih informacija i Žabljak sa oko $\frac{3}{4}$ objavljenih ali teže dostupnih informacija;
- **opštine sa srednjom proaktivnošću,** koje proaktivno objavljuju između jedne i dvije trećine informacija: Plav, Mojkovac, Pljevlja, Šavnik, Kolašin i Cetinje;
- **opštine sa niskom proaktivnošću,** koje na svojim sajtovima objavljuju manje od trećine, po pravilu teško dostupnih informacija: Ulcinj, Petnjica, Kotor, Herceg Novi, Bijelo Polje, Budva, Danilovgrad, Plužine, Nikšić, Rožaje i Gusinje.

Grafikon 14: Obim i dostupnost objavljenih informacija po Zakonu o SPI na sajtovima lokalnih samouprava u Crnoj Gori

6. Preglednost proaktivno objavljenih podataka lokalnih samouprava

Proaktivnost u informisanju građana ne ogleda se samo u ispunjavanju zakonske obaveze da se na sajtu nađu dokumenta propisana Zakonom o SPI. Suštinska proaktivnost ogleda se i u njihovoj dostupnosti na preglednim sajtovima kao neposrednim izvorima informacija o radu lokalnih samouprava.

Među sajtovima opština u Crnoj Gori najpregledniji su i sa stanovišta proaktivnog objavljivanja informacija najviši stepen interaktivnosti sa korisnicima i tražiocima informacija pokazuju Bar, Berane, Tivat, Cetinje i Pljevlja.

Srednje pregledni su sajtovi na kojima je potrebno više vremena i koraka za nalaženje proaktivno objavljenih i za građane značajnih informacija. Takvi su sajtovi opština Andrijevića, Bijelo Polje, Budva, Kotor, Mojkovac, Nikšić, Prtnjica Plužine, Rožaje, Ulcinj, Šavnik, Žabljak.

Slabo pregledni sajtovi su sajtovi opština Danilovgrad, Gusinje, Herceg Novi, Kolašin i Plav. Ovi sajtovi nemaju ni zasebne sekcije na kojima bi se objavljivale informacije po Zakonu o SPI.

Naziv institucije	Stepen preglednosti sajta
Bar	PREGLEDAN
Berane	
Tivat	
Cetinje	
Pljevlja	
Andrijevića	SREDNJE PREGLEDAN
Bijelo Polje	
Budva	
Kotor	
Mojkovac	
Nikšić	
Petnjica	
Plužine	
Rožaje	
Ulcinj	
Šavnik	
Žabljak	
Danilovgrad	NEPREGLEDAN
Gusinje	
Herceg Novi	
Kolašin	
Plav	

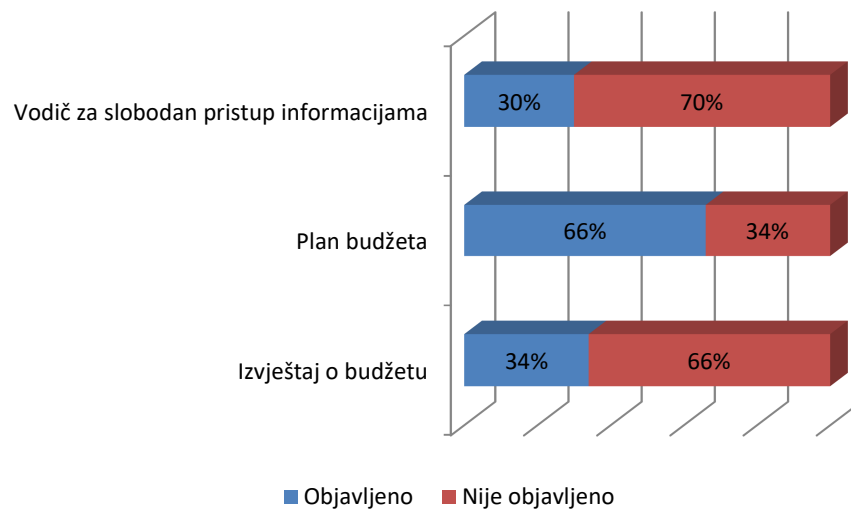
Tabela 2: Preglednost sajtova opština

7. Kategorije proaktivno objavljenih podataka lokalnih samouprava

Opštine nisu proaktivno objavile sve informacije ni u jednoj od osnovnih kategorija podataka koje bi trebalo da se nalaze na stranicima njihovih sajtova

Nedvosmisleno je da su lokalne samouprave kao obveznice Zakona o SPI u obavezi da pravovremeno na sajt postavljaju dokumenta koja sadrže predviđene informacije u punom obimu, u čitljivim formatima i na vidljivim i lako dostupnim stranicama sajta.

Uzimajući u obzir specifičnost institucija na lokalnom nivou i tome prilagođenu metodologiju u ovom dijelu analize, te svedenost indikatora proaktivnosti na tri kategorije, utvrđeno je da opštine u Crnoj Gori proaktivno ne objavljuju u skladu sa Zakonom ni osnovne informacije.

Grafikon 15: Procenat objavljenih osnovnih informacija na sajtovima opština (zbirni prikaz)

Među osnovnim informacijama, nalazi pokazuju da opštine najviše objavljuju planove budžeta, dok su najmanje zastupljeni Vodiči za slobodan pristup informacijama. Zanimljivo je da je procenat objavljenih izvještaja o budžetima gotovo upola manji od procenta objavljenih planova budžeta.

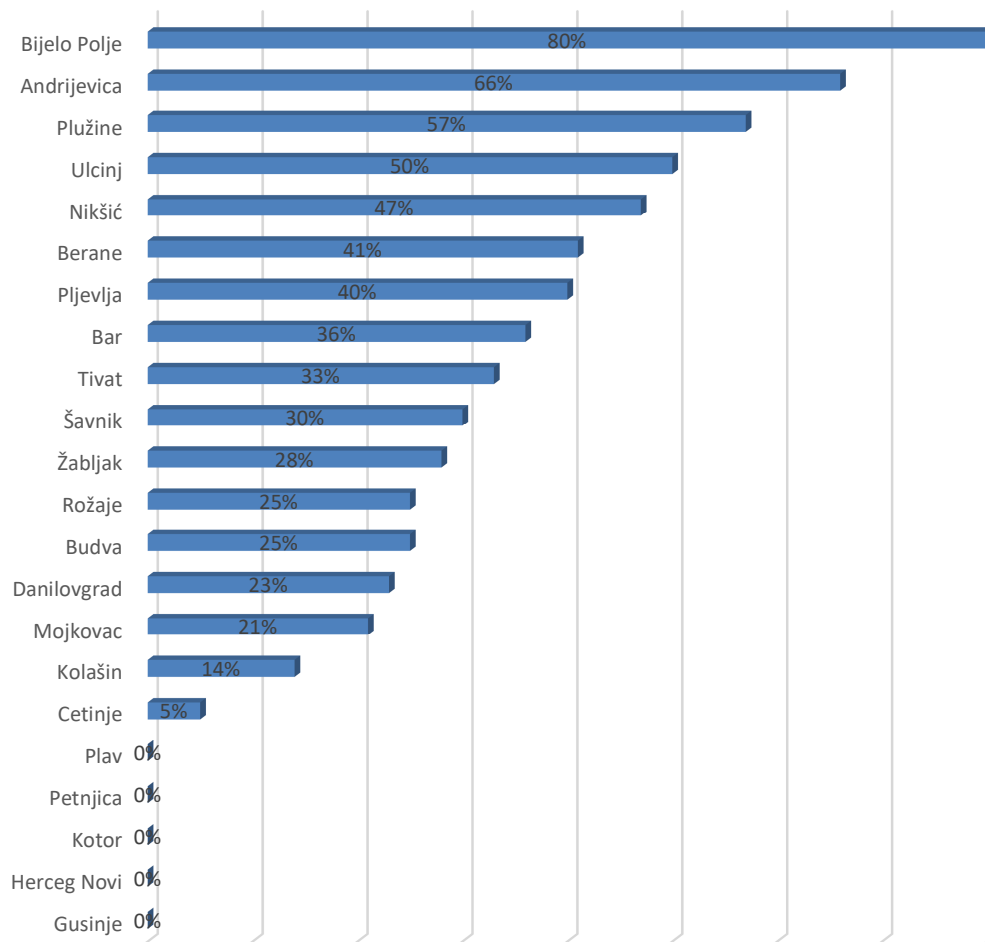
7.1. Vodiči za slobodan pristup informacijama

Analiza osnovnih vrsta informacija koje lokalne samouprave proaktivno objavljuju pokazuje da opštine u Crnoj Gori ne objavljuju Vodiče za slobodan pristup informacijama, koji se odnose na cijelu opštinu, već se objavljuju Vodiči na nivou posebnih jedinica lokalnih samouprava.

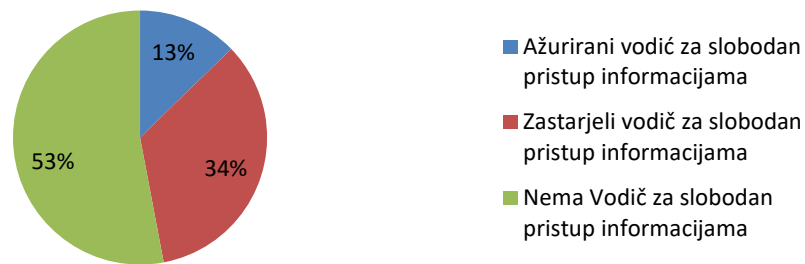
Kada se sagleda ukupna zastupljenost Vodiča na stranicama posebnih jedinica u lokalnim samoupravama, vidimo da samo 13%, odnosno 36 od 284 analizirane jedinice, ima ažuriran Vodič na svom dijelu sajta. Više od polovine jedinica u trenutku analize na svojim stranicama nije uopšte imalo ovaj dokument. Trećina opštinskih organa nije ažurirala u skladu sa Zakonom Vodiče na svojim stranicama, ili je riječ o dokumentima kojima nije bilo moguće utvrditi datum objavljivanja.

Uprkos različitom nivou proaktivnosti u pogledu objavljivanja Vodiča, mogu se evidentirati izvjesne pravilnosti na nivou opština, tako da pojedine opštine uglavnom nemaju Vodiče, na sajtovima nekih su dominantno zastarjeli Vodiči, dok je u nekim opštinama većina jedinica proaktivna i redovno ažurira svoje Vodiče.

Tako na primjer gotovo sve opštinske jedinice u Bijelom Polju imaju ažuriran Vodič, većina opštinske jedinice u Ulcinju, Beranama, Nikšiću ima zastarjele Vodiče, dok na sajtovima opština Herceg Novi, Gusinje, Kotor, Petnjica, Plav gotovo da je nemoguće bilo evidentirati bilo kakav Vodič za slobodan pristup informacijama. Prema zastupljenosti i ažuriranju Vodiča na nivou opštinskih jedinica najviše se rangiraju Bijelo Polje i Andrijevića.

Grafikon 16: Proaktivnost opština u objavljivanju i ažuriranju Vodiča za slobodan pristup informacijama

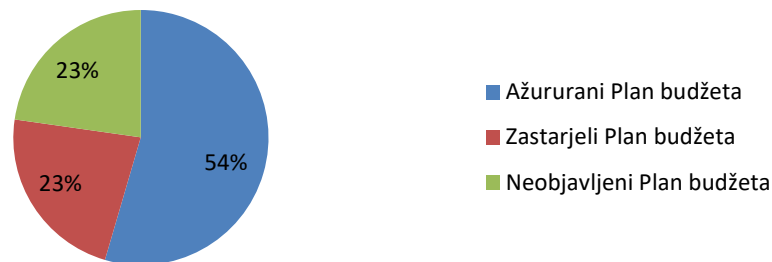

Grafikon 17: Proaktivno objavljivanje Vodiča za slobodan pristup informacijama na sajtovima opština (tačka 1, Član 12, Zakon o SPI)

7.2. Podaci o finansijama – Plan budžeta i Izvještaj o budžetu

Kao što je prethodno navedeno, proaktivno informisanje lokalnih samouprava o svojim finansijama posmatrani je kroz dva indikatora: prisustvo/odsustvo ažuriranih, odnosno zastarjelih dokumenata koji predstavljaju godišnji Plan budžeta i Izvještaj o budžetu.

Analiza pokazuje da su opštine ažurnije u pogledu objavljivanja plana budžeta, nego izvještaja o njegovoj potrošnji.

Grafikon 16: Proaktivno objavljivanje Plana budžeta na sajtovima opština

Na sajtovima 12 opština evidentirani su Planovi budžeta za tekuću godinu: Andrijevića, Bar, Berane, Herceg Novi, Kotor, Mojkovac, Petnjica, Plav, Tivat, Žabljak, Cetinje Pljevlja. Na internet prezentacijama opština Budva, Danilovgrad, Kolašin, Ulcinj i Šavnik evidentirani su nepotpuni, odnosno zastarjeli dokumenti o planiranoj potrošnji budžeta. Proaktivnost u pogledu objavljivanja plana potrošnje javnog novca, sudeći do stranicama njihovih internet stranica, ne pokazuju opštine Bijelo Polje, Gusinje, Nikšić, Plužine i Rožaje.

Kao što je predstavljeno na Grafikonu 14, nivo proaktivnosti informisanja javnosti kada je u pitanju izvještavanje u sprovođenju planova potrošnje opštinskih budžeta značajno je manji.

Grafikon 5: Proaktivno objavljivanje Izvještaja o budžetu na sajtovima opština

Pravovremeno Izvještaje o budžetu objavljuju opštine Andrijevica, Bar, Berane, Plav, Tivat i Žabljak. Na sajtovima tri opštine evidentiran su, ali ne ažurirani, Izvještaji: Kolašin, Mojkovac, Šavnik. Više od polovine opština u Crnoj Gori uopšte nije objavilo na svom sajtu dokument na osnovu kojeg bi javnost mogla da stekne uvid u način trošenja novca lokalne samouprave. U pitanju su opštine Bijelo Polje, Budva, Danilovgrad, Gusinje, Herceg Novi, Kotor, Nikšić, Petnjica, Plužine, Rožaje, Ulcinj, Cetinje i Pljevlja.

8. Zaključci i preporuke

Analiza sadržaja sajtova gradskih organa i lokalnih samouprava u Crnoj Gori pokazuje nizak nivo proaktivnog informisanja ovih institucija. Neobjavljivanje, selektivno i nepotpuno objavljivanje, kao i nedostupnost objavljenih informacija u prvom redu predstavlja kršenje Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Niska proaktivnost, zatim, onemogućava javnosti da nesmetano i kontinuirano bude upućena u rad institucija i ograničava medije i civilni sektor da u ime javnosti vrše kontrolnu ulogu u društvu.

Najzad, svaki vid držanja u tajnosti informacija koje su od javnog značaja otvara veliki prostor za razvoj koruptivnih praksi.

Sa druge strane, proaktivno informisanje korisno je i za same institucije koje na taj način informišu javnost. Kada svojevolumeno ne objave informacije koje neposredno svjedoče o njihovom radu, postoji potreba za učestalim podnošenjem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, što je nerijetko spor i veoma složen mehanizam informisanja, koji uključuje niz institucija.

Stoga je proaktivno informisanje javnosti višestruko značajno i predstavlja jedan od najboljih mehanizama koji obezbjeđuje transparentnost institucija u razvijenim demokratijama.

Na osnovu nalaza i zaključaka ove analize, preporučujemo:

- **Potrebno je da obveznice Zakona o SPI standardizuju proces objavljivanja, kao i obim, sadržaj, format i plasman informacija koje se proaktivno postavljaju na stranice sajtova.** Neujednačenost obima objavljenih informacija za rezultat ima nejasnoće u pogledu same količine informacija koje bi trebalo da budu dostupne na sajtovima, a ujednačeni formati i plasman obezbijedili bi i suštisku proaktivnost, umjesto formalno objavljenih informacija koje se teško pronalaze i iščitavaju;
- **Potrebno je ojačati obavezu proaktivnog objavljivanja informacija koje se odnose na otkrivanje korupcije,** uključujući sva pojedinačna dokumenta (poput npr. imovinskih kartona), koja bi mogla da svjedoče o koruptivnoj praksi;
- **Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama treba da vrši kontrolu sveobuhvatnosti i pravovremenosti proaktivnog informisanja svih obveznica Zakona o SPI;**
- **Lica koja su u institucijama zadužena za proaktivno objavljivanje informacija treba da budu obučena kako da na adekvatan način i u skladu sa Zakonom o SPI objavljuju informacije na sajtovima.**

Napomene:

Analizirane jedinice u okviru Glavnog grada

Stručne i posebne službe Glavnog grada: Služba gradonačelnika, Služba Glavnog administratora, Služba menadžera, Služba za zajedničke poslove, Komunalna policija, Služba zaštite, Centar za informacioni sistem, Služba za unutrašnju reviziju, Komunalna inspekcija.

Organi uprave Glavnog grada: Sekretarijat za kolanu samoupravu, Sekretarijat za finansije, Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora i zaštitu životne sredine, Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj, Sekretarijat za rad, mlade i socijalno staranje, Sekretarijat za kulturu i sport, Uprava lokalnih javnih prihoda, Direkcija za imovinu.

Privredna društva kojima je osnivač Glavni grad: Agencija za izgradnju Podgorice, Agencija za stanovanje, Parking servis, Putevi doo, Tržnice i pijace, Vodovod i kanalizacija, Čistoća, Komunalne usluge, Pogrebne usluge, Zelenilo, Sportski objekti, Deponija.

Analizirane jedinice u okviru opština

Andrijevica: Sekretarijat lokalne samouprave, Kabinet predsjednika, Glavni administrator

Bar: Glavni administrator i Službe glavnog administrator, Sekretarijat za opštu upravu i društvene djelatnosti, Služba predsjednika Opštine, Sekretarijat za uređenje prostora, Sekretarijat za komunalno-stambene poslove i zaštitu životne sredine, Sekretarijat za ekonomiju i finansije, Sekretarijat za Opštu upravu, Sekretarijat za Društvene djelatnosti, Sekretarijat za poljoprivredu i ruralni razvoj, Sekretarijat za imovinu, zastupanje i investicije, Uprava lokalnih javnih prihoda

Berane: Sekretarijat za Opštu upravu i društvene djelatnosti, Sekretarijat za finansije i ekonomski razvoj, Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora, Sekretarijat za komunalno-stambene poslove i saobraćaj, Sekretarijat za

poljoprivredu, turizam, vodoprivredu i zaštitu životne sredine, Sekretarijat za sport, kulture, mlade i saradnja sa NVO, Sekretarijat za inspekcijske poslove, Direkcija za imovinu, Komunalna policija, Informacioni centar, Služba zaštite, Agencija za investicije i razvoj, Služba za unutrašnju reviziju, Služba predsjednika Opštine, Služba Skupštine, Služba glavnog administratora, Služba menadžera, Služba za zajedničke poslove, Uprava za naplatu lokalnih javnih prihoda, D.O.O. "Komunalno" Berane

Bijelo Polje: Služba predsjednika Opštine, Služba glavnog administratora, Služba menadžera Opštine, Skupštinska služba, Služba zaštite, Služba za zajedničke poslove, Služba za protokolarnе poslove, Služba za unutrašnju reviziju, Služba menadžera biznis zona, Služba za javne nabavke, Sekretarijat za finansije, Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj, Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj, Sekretarijat za uređenje prostora, Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj, Sekretarijat za lokalnu samoupravu, Komunalna policija, Direkcija za imovinu i zaštitu prava Opštine, Direkcija za izgradnju i investicije, Uprava javnih prihoda, Centar za informacioni sistem

Budva: Glavni administrator i služba glavnog administratora, Informacioni centar, Služba Skupštine, Sekretarijat za lokalnu samoupravu, Kabinet predsjednika, Sekretarijat za urbanizam i zaštitu životne sredine, Sekretarijat za privredu i finansije, Služba za javne nabavke, Sekretarijat za društvene djelatnosti, Sekretarijat za investicije, Služba za naplatu naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta, Agencija za planiranje prostora, Sekretarijat za komunalno-stambene poslove, Sekretarijat za investicije, Sekretarijat za zaštitu imovine, Centar za informacione tehnologije, Služba predsjednika, Komunalna inspekcija i Komunalna policija, Služba zaštite i spašavanja, Kancelarija za borbu protiv korupcije, Služba menadžera, Služba za unutrašnju reviziju, Služba zaštite imovine i lica, Uprava lokalnih javnih prihoda

Danilovgrad: Sekretarijat za upravu i društvene djelatnosti, Sekretarijat za finansije i ekonomski razvoj, Sekretarijat za urbanizam, komunalne, stambene poslove, saobraćaj i zaštitu životne sredine, Sekretarijat za imovinu i investicije, Komunalna policija, Služba zaštite, Služba za unutrašnju reviziju, Služba predsjednika Opštine, Služba glavnog administratora, Služba za zajedničke poslove i informacione tehnologije, Služba za upravljanje projektima

Gusinje: Služba predsjednika Opštine, Glavni administrator, Sekretarijat za Opštu upravu i društvene djelatnosti, Sekretarijat za privredu, razvoj i finansije, Sekretarijat za uređenje prostora i imovinu, Sekretarijat za inspekcijske poslove, Direkcija za uređenje prostora i investicije, Služba zaštite i spašavanja

Herceg Novi: Kabinet predsjednika Opštine, Sekretarijat za kulturu, Sekretarijat za društvene djelatnosti i sport, Sekretarijat za prostorno planiranje i izgradnju, Sekretarijat za komunalne djelatnosti i ekologiju, Sekretarijat za finansije, turizam i ekonomski razvoj, Uprava lokalnih javnih prihoda, Direkcija za imovinu i zastupanje, Služba komunalne policije, Služba za zajedničke poslove i informacione sisteme, Služba zaštite i spašavanja, Služba za unutrašnju reviziju, Služba za upravljanje ljudskim resursima, Služba glavnog administratora

Kolašin: Služba predsjednice, Služba glavnog administratora, Sekretarijat za finansije i opštu upravu, Sekretarijat za uređenje prostora, životnu sredinu i stambeno-komunalne poslove, Služba zaštite, Komunalna policija, Centar za kulturu

Kotor: Sekretarijat za lokalne prihode, budžet i finansije, Sekretarijat za razvoj preduzetništva, komunalne poslove i saobraćaj, Sekretarijat za urbanizam, građevinarstvo i prostorno planiranje, Sekretarijat za imovinsko pravne poslove, Sekretarijat za kulturu, sport i društvene djelatnosti, Sekretarijat za opštu upravu, Sekretarijat za zaštitu prirodne i kulturne baštine, Komunalna policija, Služba za inspekcijske poslove, Služba zaštite, Informacioni centar, Služba zajedničkih poslova, Služba za unutrašnju reviziju, Stručna služba predsjednika, Služba glavnog administratora

Mojkovac: Služba predsjednika i glavnog administratora, Skupština opštine, Sekretarijat za uređenje prostora i održivi razvoj, Sekretarijat za Opštu upravu i društvene djelatnosti, Sekretarijat za finansije, ekonomiju i lokalne javne prihode, Komunalna policija, Služba zaštite

Nikšić: Sekretarijat za finansije, razvoj i preduzetništvo, Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj, Sekretarijat za kulturu, sport, mlade i socijalno staranje, Sekretarijat za lokalnu samoupravu, Sekretarijat za uređenje prostora i zaštitu životne sredine, Sekretarijat za inspekcijski nadzor, Centar za informacioni sistem, Komunalna policija, Služba za unutrašnju reviziju, Služba zaštite i spašavanja, Služba predsjednika, Služba glavnog administratora, Služba menadžera, Služba za zajedničke poslove, Direkcija za imovinu, Agencija za projektovanje i planiranje, Uprava lokalnih javnih prihoda, Služba za skupštinske poslove

Petnjica: Služba predsjednika, Glavni administrator, Sekretarijat lokalne uprave: Odjeljenje za poljoprivredu i ruralni razvoj, Skupština opštine

Plav: Kabinet predsjednika Opštine, Služba glavnog administrator, Komunalna policija, Služba zaštite i spašavanja, Direkcija za uređenje, Sekretarijat za Opštu upravu i društvene djelatnosti, Sekretarijat za privredu, razvoj i finansije, Sekretarijat za uređenje prostora i imovinu, Sekretarijat za inspekcijske poslove

Plužine: Predsjednik opštine, Glavni administrator, Sekretarijat za finansije, ekonomiju i lokalne javne prihode, Sekretarijat za opštu upravu i društvene djelatnosti, Komunalna policija, Služba zaštite, Skupština opštine

Rožaje: Služba predsjednika, Glavni administrator, Skupština opštine, Sekretarijat za opštu upravu, Sekretarijat za finansije, Sekretarijat za planiranje, uređenje prostora i zaštitu životne sredine, Sekretarijat za poljoprivredu, turizam i vodoprivredu, Sekretarijat za ekonomski razvoj i preduzetništvo, Sekretarijat za mjesne zajednice, Direkcija za izgradnju i investicije, Direkcija za imovinu i zaštitu prava Opštine, Komunalna policija, Služba zaštite, Služba za unutrašnju reviziju, Služba za protokolarne poslove, Centar za informacione sisteme, Centar za međunarodnu saradnju i dijasporu, Služba menadžera, Uprava lokalnih javnih prihoda, Sekretarijat za kulturu i društvene djelatnosti

Tivat: Kabinet predsjednika Opštine, Služba glavnog administrator, Skupština opštine, Sekretarijat za lokalnu samoupravu, Sekretarijat za finansije i lokalne javne prihode, Sekretarijat za ekonomski razvoj i preduzetništvo, Sekretarijat za uređenje prostora i izgradnju objekata, Sekretarijat za zaštitu životne sredine i energetska efikasnost, Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj, Sekretarijat za kulturu i društvene djelatnosti, Sekretarijat za mlade, sport i socijalna pitanja, Služba za informacione sisteme i zajedničke poslove, Direkcija za imovinu i zastupanje, Direkcija za investicije, Služba zaštite i spašavanja, Komunalna policija, Služba za inspekcijske poslove, Služba za unutrašnju reviziju, Služba za javne nabavke, Služba za informacione sisteme i zajedničke poslove

Ulcinj: Služba zaštite, Služba za zajedničke poslove, Služba glavnog administrator, Sekretarijat za zaštitu imovine, Sekretarijat za stambene djelatnosti, Kabinet predsjednika, Komunalna policija, Sekretarijat za komunalne djelatnosti i zaštitu životne sredine, Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj, Sekretarijat za budžet i finansije, Centar za informacioni sistem, Sekretarijat za privredu i ekonomski razvoj, Skupština opštine, Služba menadžera

Šavnik: Služba predsjednika Opštine, Služba glavnog administrator, Skupština opštine, Komunalna policija, Služba zaštite i spašavanja

Žabljak: Služba predsjednika Opštine, Služba glavnog administrator, Služba Skupštine opštine, Sekretarijat za finansije i ekonomski razvoj, Sekretarijat za upravu i društvene djelatnosti, Sekretarijat za uređenje prostora, zaštitu životne sredine i komunalno-stambene poslove, Služba zaštite i spašavanja, Agrobiznis centar, Komunalna policija

Cetinje: Služba glavnog administrator, Sekretarijat za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti, Sekretarijat za održivi razvoj i infrastrukturu, Sekretarijat za finansije i ekonomski razvoj, Sekretarijat za kulturu, sport i mlade, Služba za unutrašnju reviziju, Služba za zajedničke poslove i informacioni sistem, Služba zaštite, Direkcija za imovinu, Direkcija za investicije i razvoj, Uprava lokalnih javnih prihoda, Komunalna policija, Biznis centar Cetinje, Služba menadžera, Sekretarijat za lokalnu samoupravu, Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj, Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora i zaštitu životne sredine, Sekretarijat za socijalnu politiku i mlade, Služba za zajedničke poslove, Uprava za sport i mlade, Centar za informacioni sistem

Pljevlja: Glavni administrator, Služba predsjednika, Služba menadžera, Služba za unutrašnju reviziju, Sekretarijat za društvene djelatnosti, Sekretarijat za finansije, Sekretarijat za opštu upravu, Sekretarijat za uređenje prostora, Sekretarijat za privredu, Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove, puteve i vode, Direkcija za imovinu, Direkcija za izgradnju i investicije, Uprava lokalnih javnih prihoda, Informacioni centar, Služba skupštine

Da javno ne bude tajno!